

Datum

2025-01-09

Adress

205 80 Malmö

Diarienummer

FSN-2024-4820

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

**Remiss angående Remiss Försvarsdepartementet -
Kommuners och regioners grundläggande
beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)
STK-202-1561**

Funktionsstödsnämnden föreslås lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Sammanfattningsvis ställer sig funktionsstödsnämnden positiv till utredningens intention och anser att förslaget bidrar till ökad tydlighet i relation till nuvarande lagstiftning. Det är viktiga ambitionshöjningar avseende ökad förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet, däribland inom lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), socialtjänstlagen (SoL) och hälso- och sjukvårdslagen (HSL) både under fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Det ställer dock stora krav på nämnderna och det är därför angeläget att tydliggöra kommunens ansvar och befogenheter samt att det ges rätt förutsättningar både vad gäller inriktning, målsättning och finansiering.

Yttrande

Funktionsstödsnämnden ansvarar för insatser enligt LSS, SoL, inom socialpsykiatri samt hälso- och sjukvård till nämndens målgrupper. Funktionsstödsnämnden konstaterar att det redan idag sker ett aktivt arbete med att vidta åtgärder för att minska sårbarheten i kärnverksamheten och stärka förmågan att bedriva verksamhet vid oönskade händelser, störningar eller höjd beredskap. Detta bland annat genom risk- och sårbarhetsanalyser samt genom förordning (2023:490) om statsbidrag till kommuner för socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens beredskap. Föreliggande utredningsförslag medför dock en omfattande ambitionshöjning vad avser planering och förberedande åtgärder för att skapa en förmåga att hantera kvalificerade fredstida krissituationer och höjd beredskap. För att skapa en större tydlighet i vad som avses med ”grundläggande verksamhetsförmåga” och vilka dimensionerade scenarier

kommunen ska ta höjd för finner nämnden det angeläget att det tas fram nationella planeringsförutsättningar eller motsvarande.

Privata aktörer och höjd beredskap

Utredning lämnar inga förslag om privata aktörers medverkan i planeringen för det civila försvaret eller deras förmåga att upprätthålla sina samhällsviktiga verksamheter under fredstida krissituationer eller höjd beredskap. Funktionsstödsnämnden vill betona att flera insatser inom LSS och SoL utförs av privata aktörer. Nämnden finner det önskvärt att belysa kommunens ansvar i verksamhetsområden där det finns privata aktörer och att det tydliggörs hur långtgående kommunens ansvar är. Vidare anser nämnden att det är av stor vikt att det ställs krav avseende beredskapsplanering på privata aktörer

Hjälp vid användning av skyddsrum och andra skyddade utrymmen

Utredningen föreslår att kommunen ska utarbeta planer och vidta de förberedande åtgärder som behövs för att kommunen, regionen, staten, enskilda fysiska eller juridiska personer (privata aktörer) som berörda verksamhetsutövare ska kunna hjälpa vissa grupper av personer inom kommunen att omedelbart komma i skydd i skyddsrum eller annat skyddat utrymme vid ett väpnat angrepp. De grupper som nämns är bland annat äldre personer och personer med funktionshinder som bor i särskilda boendeformer med stöd av 5 kap. 5 eller 7 §§ socialtjänstlagen (2001:453), och personer som bor i särskilda boendeformer med stöd av 9 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Funktionsstödsnämnden ställer sig frågande till att kommunen åläggs att planlägga och vidta förberedelser för hur annan verksamhetsutövare ska agera vid höjd beredskap och konstaterar även att det finns vissa praktiska svårigheter med att flytt ska kunna ske med omedelbart vid väpnat angrepp.

Vidare omfattar författningsförslaget en bestämmelse om att en kommun ska förmedla information om iordningställande och användning av skyddsrum till invånare samt ägare och nyttjanderättshavare till byggnader och andra anläggningar inom kommunen. Nämnden ställer sig frågande till denna formulering då det är fastighetsägare och myndigheten för samhällsskydd och beredskap som huvudsakligen ansvarar för iordningställande, tillsyn och utveckling av skyddsrum. Ett medskick kopplat till skyddsrum är vikten av att det på nationell nivå även beaktas tillgänglighetsfrågor i samband med planering och utveckling av skyddsrum för att tillmötesgå olika målgruppers behov.

Upprätthålla måltidsverksamheter

Utredningen föreslår att kommunerna och regionerna ska ha förmåga att under cirka två veckor kunna upprätthålla sina måltidsverksamheter för bland annat 7 §§ socialtjänstlagen eller 9 § LSS vid omfattande eller extrema bristsituationer under kvalificerade fredstida krissituationer eller höjd beredskap. Det ställs också krav på kommunen i relation till de privata aktörerna kopplat till måltider. Det finns en osäkerhet gällande exakt vilka verksamheter som avses med 9 §. I flertalet av nämndens verksamheter lagar brukarna maten själva, men är beroende av nämndens insatser. Nämnden konstaterar att det är en utmaning att bygga upp en beredskap för att kunna upprätthålla måltidsverksamheten i två veckor och det finns en begränsad möjlighet till intern lagerhållning. Nämnden ser därför att det behöver ske ett kommungemensamt arbete kopplat till lagerhållning alternativt att skapa en robusthet genom kommunövergripande avtal som säkerställer att leverans sker vid behov.

Särskilda samlingsplatser

Utredningen föreslår att en kommun ska ha tillgång till en eller flera särskilda samlingsplatser för dem som bor eller regelbundet vistas i kommunen. Nämnden ställer sig positiv till förslaget och ser att dessa platser kan utgöra en extra trygghet för personer som är i behov av stöd. För att möta personers olika förutsättningar och undvika exkludering är det viktigt att i möjligaste mål beakta tillgänglighetsaspekter exempelvis vad avser lokalens geografiska läge och utformning.

Informationsskyldighet gentemot allmänheten

En av aspekterna som lyfts i utredningsförslaget är kommunens informationsskyldighet gentemot allmänheten. Nämnden vill framhålla att detta kan innebära svårigheter i det områden där det inte är kommunen som har det huvudsakliga ansvaret. Vidare vill nämnden lyfta vikten av att informationen målgruppsanpassas för att möta olika målgrupper, däribland personer som är i behov av stöd från kommunen

Ekonomisk ersättning till följd av ambitionshöjningar och ökade kostnader

Nämnda ambitionshöjningar kommer bidra till kostnadsökningar, vilket huvudsakligen föreslås kompenseras genom höjningar av de generella statsbidragen. Nämnden ser positivt på att staten lämnar ekonomisk ersättning för de ökade och nya kostnader som planering och åtgärder kommer att medföra. Nämnden vill dock betona att ekonomisk finansiering behöver ske på längre sikt, och att det krävs en full finansiering för att nämnden ska kunna uppfylla kraven och de åtgärder som krävs i enlighet med utredning. Detta till skillnad från förordning (2023:490) om statsbidrag till kommuner för socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens beredskap där bidrag endast ges med högst 30 procent av den totala kostnaden för investeringar samt inköp av utrustning och material. För att säkerställa genomförandet av föreslagna lagkrav framhåller nämnden även vikten av att det finns en struktur för de hur ekonomiska resurserna hanteras inom staden med hänsyn till nämnderna olika uppdrag och behov.

Sammanfattande bedömning

Sammanfattningsvis ställer sig funktionsstödsnämnden positiv till utredningens intention och anser att förslaget bidrar till ökad tydlighet i relation till nuvarande lagstiftning. Det är viktiga ambitionshöjningar avseende ökad förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet, däribland inom LSS, SoL och HSL både under frestida krissituationer och höjd beredskap. Det ställer dock stora krav på nämnderna och det är därför angeläget att tydliggöra kommunens ansvar och befogenheter samt att det ges rätt förutsättningar både vad gäller inriktning, målsättning och finansiering.

Ordförande Roko Kursar (L)

Ansvarig utredare Jörgen Johansson

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden.]